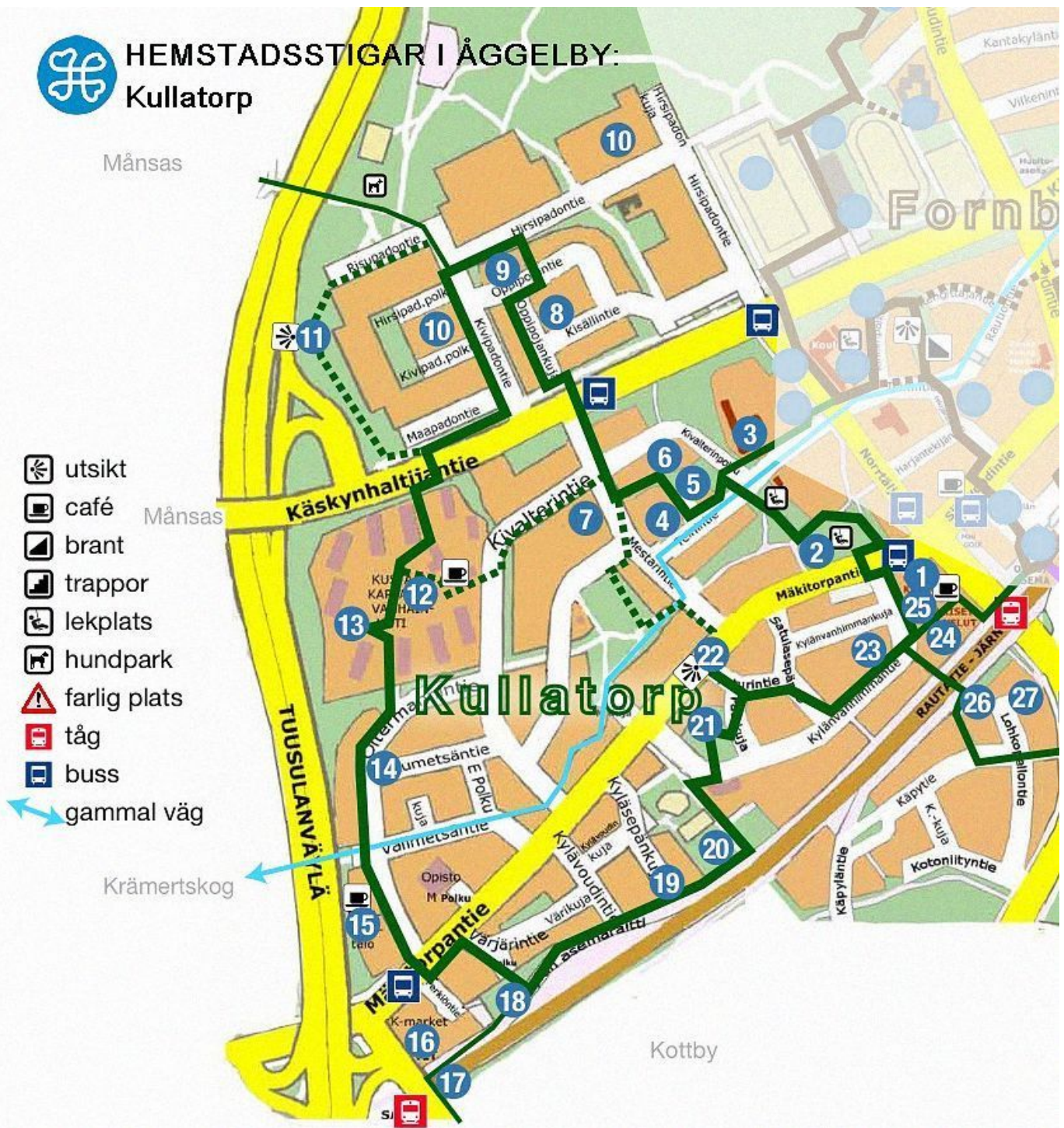

HEMSTADSSTIGAR I ÅGGELBY: Kullatorp

Stadsstigar i Åggelby: Kullatorp

27 objekt, cirka 4,5 km

01. Köpcentret Ogeli 02. Lekparken Kullatorp 03. Den finska folkskolan i trä
04. Tomten där Tapio Rautavaara bodde 05. Djäknebacken 1 06. Daghemmet Oulunkylä
07. Frontmannahöghusen 08. Frontmannasmåhusen 09. Teinilä, vårdhemmet Metsäkumpu
10. Det nya Dammen 11. Tanhumäki 12. Gustavsgård 13. Plotten 14. Äldermansvägens radhus
15. Äldermansvägens föreningshus 16. YIT 17. Kottby station 18. Kanonvägen med sin skog
19. Husen i Rödja 20. Byäldsteparken 21. Kullatorp 22. Kullatorpsvägen 23. Byäldstevägen 22
24. Servicecentret i Åggelby 25. Åggelby bibliotek 26. Bergsskärningen invid järnvägen
27. Hopstysksbacken

Stadsstigar i Äggelby

Kullatorp, version 23.5.2012 (av den finska 22.5.2012)
27 objekt och 9 faktarutor, cirka 4,5 km

- 1. Köpcentret Ogeli.** Det öppnades i december 1987 och planerades av Simo Järvinen. På den mest centrala tomten i Äggelby hade man redan i stadsplanen från 1953 ritat in en byggnad som till formen påminde om den nuvarande. På 1970-talet hade man planer på att bygga ett äldreboende, men det avstod man ifrån. Orsaken var dels beslutet att modernisera Gustavsgård och Oulunkylä-seuras uppmaning att på tomten placera en byggnadshelhet som skulle tjäna alla invånare. Tomten stod tom ända till det ekonomiska uppsvinget i början av 1980-talet. Byggherrar blev Scoutstiftelsen som till partner hade det på sin tid ryktbara byggbolaget Salpa Oy. När köpcentret stod färdigt avtog kommersen vid affärerna kring Äggelby torg. Trots trycket från större köpcentra finns i det funktionella Ogeli drygt 20 affärer, från banker till specialaffärer samt en info-tavla för aktörer i Äggelby och som sköts av Oulunkylä-seura. Med finansiell hjälp av staden arrangerade Oulunkylä-seura år **1988 en tävling** om hur man kunde utveckla området runt köpcentret och torget. Bland domarna fanns representanter från staden och från Äggelby, allt från skolelever. Man fick 13 förslag av vilka inget som sådant ansågs vara värt att förverkligas. Oulunkylä-seura lämnade till staden sin egen skrivelse om hur man kunde utveckla de centrala delarna. Området med golf är ett av resultaten.

- 2. Lekparken Kullatorp.** Här har funnits en lekpark åtminstone sedan 1980-talet. Byggnaden och plaskbassängen uppfördes 1996, parken renoverades och utvidgades 2007. Stadens lekpark är öppen för alla barnfamiljer och erbjuder ledda aktiviteter såväl inom- som utomhus. Vidare arrangerar man tre gånger i veckan klubbverksamhet med tyngdpunkt på lekar för barn i 2,5-5 års ålder som vistas hemma. För elever kan man erbjuda tryggt, övervakad och fri eftisverksamhet. Dagligen besöks parken av 100-150 barn. I lekparken värnar man om traditionella barnlekar och spel som den nya generationen här får lära sig. På somrarna arrangerar man gemensamma måltider för barnen. Under skolterminen kan man anmäla 1-2 klassister till att få köpa mellanmål.
- 3. Den finska folkskolan i trä,** planerades av Toivo Salervo och uppfördes 1925 vid nuvarande Djäknevägen 6 och är numera skyddad. Den är byggd på en sockel av natursten, med trossbotten, av stock med brädfodring av smala lister. Våningsytan är 800 m², rumshöjden i nedre våningen 3,4 m och i övre våningen 3 m. De målade pelarprofilerna på brädfasaden och de joniska kapitälerna syftar på antikens byggnadskonst och den klassiska bildningen. Liknande dekorationer kan man se på hus i det något tidigare byggda trä-Kottby. Den finska folkskolan i Äggelby hade startat år 1919 i övre våningen av Villa Koivisto som ägdes av systrarna Winstén på nuvarande Änäsavägen 27.

Gemensam faktaruta: Äggelbybornas tidiga skolväg

Man har ansett att redan munkarna från Paddais kloster i Estland arrangerade enkel undervisning för socknens barn mot slutet av 1300-talet. Från år 1729 finns en anteckning om att äggelbybon Mathias Ernest Löfgren hade inskrivits som elev i Helsingfors trivialskola. Man gick i genomsnitt fyra år i trivialskolan. På läroplanen fanns kristendom, räkning, svenska och latin. På 1800-talet gick man i byskola vid sockenkyrkan i Helsinge och i början av 1880-talet höll handlanden Richard Lindström med stöd av församlingen en egen byskola åt dem som inte kunde läsa eller skriva. Den svenska folkskolan startade 1896 och den finska 1919. Den s.k. förberedande skolan för lite bättre folk fungerade mellan 1906-19 i urmakare Carl Wibergs hus på Änäsavägen med dottrarna Wiberg som lärare.

År 1959 blev den stora, av tegel byggda folkskolan klar och i träskolan fungerade några år Käpylän Yhteiskoulu innan dess skolhus stod färdigt. Äggelby finska församlings koloniförening OSSY hyrde skolan 1963 och blev dess ägare 1969. I början användes utrymmena särskilt av dagisklubbar och av flick- och pojkkubbar. I början av 1970-talet hade den dåtida yttervärdens unga led aktiviteter här; DFFF-partiets ungdomsorganisations pionjärgrupp och Oulunkylän Demokratiet Nuoret.

Ett villkor vid tomtbytet var från stadens sida att de gamla byggnaderna skulle rivras och nya utrymmen för barn- och äldrearbete byggas. Tid för rivningen gavs till år 1974. Föreningens ekonomi tillät inte att man uppfyllde kravet, så avtalet förföll. I stället ändrades områdets stadsplan och man skiftade 1987 ut en ny tomt på vilken man fick bygga en service- och dagisbyggnad. På samma gång skyddades de bägge byggnaderna och man har ansett skolan av trä vara en av de värdefullaste av gamla skolbyggnader i Helsingfors. Utrymmena var den finska församlingens samlingsplats tills den nya kyrkan blev klar. Mellan åren 1972-82 bodde och arbetade konststuderande i skolan och upprätthöll och reparerade byggnaderna. Allt sedan 1980-talet har Äggelby finska lägstadium haft klasser här och i övre våningen har OSSY haft vävstolar sedan 1983.

Faktaruta: Äggelby finska församlings koloniförening, OSSY.

År 1958 anslöts Äggelby finska församling till det ekonomiska samfund som de 19 församlingarna i Helsingfors bildade. På sommaren samma år grundades OSSY för att försäkra sig om att t.ex. testamenterade donationer skulle komma äggelbyborna till godo. Trots namnet är föreningen självständig och oberoende av församlingen. Föreningen har en heltidsanställd verksamhetsledare och personal som sköter köptjänster. Den upprätthåller lägergården "Elämännokka" i Lojo och arrangerar Barnens Sommarakademi som erbjuder klubb- och kursverksamhet under sommaren årligen för inemot 500 skolbarn. OSSY utövar också annan lokal diakoniverksamhet.

I den lilla triangelparken finns en bit av de gamla kanonvägarna från Helsingfors landfästning. Den gamla lärarbostaden från år 1927 på skolans område brann överraskande år 2002, bara stenfoten står kvar. Enligt gällande stadsplan är det möjligt att med uppfyllande av sociala kriterier bygga för bostads- eller dagisverksamhet, en tillämpning av det ursprungliga beslutet.

4. **Tomten där Tapio Rautavaara bodde. Djäknevägen 4.** Här låg Tapio Rautavaaras rappade trähus som hade planerats av arkitekt Ola Gripenberg och som representerade den hemvanda stilen från återuppbyggnadstiden. Mellan sina framträdande deltog Rautavaara själv i byggarbetet och huset stod klart år 1951. Familjen bodde i huset ännu efter hans död år 1979 tills änkan konstaterade att hon inte orkade sköta det och sålde det åt sin granne, den kände munspelsartisten Raimo Sirkiä d.ä. år 1988, som lovade sköta väl om det. Där bodde en längre tid Sirkiäs son, den kände operasångaren Raimo Sirkiä med familj. Kring millenieskiftet ansågs huset vara för trångt och man ansökte om byggnadstillstånd för en utvidgning. Byggnadstillståndet förutsatte att man bevarade stenfoten och de gamla fasadmaterialet, men enligt en utredning av byggherren hade grunden inte hållit för tillbyggnaden. Dessutom fann man fukt i konstruktionerna; som i alla egnahemshus från den tiden. Arkitekten som hade hand om byggnadstillsynen beviljade tillstånd för ett nytt hus i två våningar. Rautavaara-föreningen, stadsplanekontoret och stadsmuseet kritiserade "utvidgningen". Enligt stadsplanekontoret var Rautavaaras hus av betydande kulturhistoriskt värde tack vare ägarens personliga historia. Man hade dock inte fört upp huset på listan över byggnader som bör skyddas. Det nya lilla palatset stod klart år 2002. Enligt Raimo Sirkiä har källarvåningen, husets form och den likartade rappningen bevarats av det ursprungliga. Tvisten granskades av polisen på initiativ av byggnadsnämnden i Helsingfors och Rautavaaras familj var mycket upprörd över rivningen. Familjen Sirkiä bodde en tid i det nya huset men har flyttat bort från Äggelby.

Faktaruta: Villa Tokyo

(enligt Juhani Vierimaa)

Det rädde svår brist på studentbostäder när höstterminen 1972 nalkades. Då hade den gamla finska träfolkskolan i Äggelby stått tom en tid och församlingen ville hyra ut den. Av ren tur såg en av studenterna annonsen och de bostadssökande studenterna samlades i café Kipsikellari i Ateneums C-trappa. De flesta var från olika konstindustriella avdelningar men en och annan från konstakademien var också med. Senare utvidgades tvärkonstnärligheten när studeranden från Sibeliusakademien och THS:s arkitektavdelning anslöt sig. Gruppen beslöt sig för att bli hyresgäster i den gamla träskolan. Saken blev säkert lättare av att Jouko Koskinen, då rektor för konstindustriella, lovade stöda saken. Den finska församlingen i Äggelby gjorde ett gott beslut ur ett kulturhistoriskt perspektiv och hyrde ut huset till bostads- och arbetsutrymmen för en rimlig ersättning.

Man kunde flytta in i skolan i början av oktober 1972. Huset måste först repareras; fönster hade söndrats, golven måste målas och trasig spännpapp togs bort från väggarna. Stockväggarna skapade stämning och i de flesta klassrum byggdes väggar och loft. Vi fick hjälp av såväl snickare som rörmokare. De skaffade målfärg och byggde toaletter och dusch. Utan deras hjälp hade vi varit illa ute. Men omständigheterna var ändå rätt primitiva. För hela kollektivet av femton vuxna och barn hade vi en tvättmaskin, varmvattenboiler och dusch.

Till det romantiska livet i början hörde lördagens talkoarbete, varje vecka. Somliga högg ved, andra städade och somliga lagade mat. Under det första året hölls många fester och därför torde många studerande ha många trevliga minnen från Villan. De olika avdelningarna från konstindustriella, från keramiker till teckningslärare och industriell formgivning var väl representerade. Bastun i byggnaden intill renoverades med hjälp av en snickare. Denne var bl.a. veteran från Spanska inbördeskriget och hade deltagit i drabbningarna mot fascismen i den internationella brigaden. Den nu välkända textilkonstnären Maisa Tikkanens karriär fick sin början i huset där ännu församlingens textilkubb verkar. Strax efter invigningsfesten insåg man att huset borde ha ett namn. Bland de olika förslagen valdes "Villa Tokyo" som föreslagits av arkitekten Risto Junnilainen. Namnet syftade på Konstindustriella läroverkets studentkår, Tokyo. När studentkåren år 2011 fyllde 50 år gav man ut en historik som också innehåller minnen från den gamla träskolan i Äggelby och Tokyo.

5. **Djäknebacken 1.** Här finns ett väl bevarat stort **parhus i funkisstil**. Det påbörjades år 1940, arkitekt var Sigurd Johansson från Äggelby. Den cigarrökande Johansson hade det gemytliga smeknamnet "farbror Sigge" i byn. Under krigsåren var det brist på byggmaterial och särskilt svårt var det att anskaffa de stora fönsterglas som den moderna stilen krävde. Den mindre bostaden har hyrts ut. Huset uppfördes av provisor Rudolf Sederqvist (f. 1903) och hans hustru Greta (f. Lönngren 1906). Deras son Bernt Sederqvist bodde i huset fram till 1979 då huset såldes.
6. **Daghemmet Oulunkylä** är det äldsta av de nio dagis som finns i Äggelby och har sina rötter i det daghem som Agnes Merikoski (1892-1974) grundade i närheten år 1939. Hon hade genomgått Ebeneser-seminariet år 1919 och var många år i missionsarbete i Amboland (nuv. Namibia). Folkdaghemmet verkade i huset Koivikko på Byäldstevägen 18. Helsingfors stad köpte dagiset år 1947, Agnes Merikoski fortsatte som föreståndare till år 1956. Hennes efterträdare fram till år 1965 var Ilona Polvinen som redan 1939 hade börjat som lärare i Koivikko. Dagens byggnad stod klar 1957 vid Gevaldigervägen. Utrymmena planerades uttryckligen för dagisverksamhet för barn över tre år. Då fanns där tre deltidsgrupper och en heldagsgrupp. Byggnaden grundsanerades år 2002. Dagiset understrekar i sin målsättning för uppfostran positiva inlärningsupplevelser, att tolerera olikheter och goda seder. I dagisets omedelbara närhet finns **Yrjö Rantala's park** (tidigare Tapio Rautavaaras park). (Om Rantala se närmare stadsstigen om Grindbacken, objekt 27). På norra sidan av Gevaldigerstigen, i Djäkneparken mellan Ståthållarvägen, kan man förvänta sig ett behov från stadens sida att bygga till. Observera den **stora tallen** med en omkrets på mer än 3 meter i brösthöjd på gården vid Mästarvägen 13.
7. **Frontmannahöghuset.** I Äggelby finns sex frontmannahöghus på stadens arrendemark. Gevaldigervägen 20 från 1955, kallat "Kilometerhuset", är en 130 meter lång byggnad med 90 bostäder. Numren 17-19 "Frontmannahuset" (1956) har 120 bostäder i tre hus. Bägge dessa är ritade av Heikki och Kaija Sirén. Nere vid Enspännarvägen 14 och 18 finns "Husen i groppen" (1957) med 120 bostäder i två hus. Samtidigt byggde Statsjärnvägen ett grannhus på GVV 21, "Järnvägsmännens hus" (1955) med 60 bostäder och en affärslokal. De äldsta i gruppen är "Stumphuset" vid GVV 22 och 23 från 1954 och -55, ritade av Märtha Blomstedt och Matti Lampén. Smeknamnet kommer sig av deras form, korta och breda. Här finns 128 tvårummare om 50 m². Hästkastanj, josikasyrén, jasmin och rosenhagtorn pryder tidsmässigt gården liksom ett stilt Manchuriskt hasselnötsträd. De här nio husen var de första moderna höghusen i Äggelby efter det att Gustavsgård byggts. Med sina 518 bostäder motsvarar de en stor by eller en hel socken! Byggnaderna är glest placerade i omgivning och representerar planeringsprinciperna för den efterkrigstida modernismen vars mest kända representant är Hagalunds trädgårdsstad. Åtminstone i GVV 17-19 har det bott konstnärer, just nu konstgrafikern Kaisu Sirviö och fotografen Eero Kokko. Husen har nyligen grundrenoverats. En extra stämning fås i kvarteret av den fasadbelysning som uppfördes i samband med fasadrenoveringen av Gevaldigervägen 15-17.

Faktaruta: Ett liv i frontmannahöghusen (Oulunkyläinen 3/92, Annikki Suviranta)
Såväl frontmannahuset som Järnvägshuset byggdes i en tät skog. De första åren fortsatte älgar att av gammal vana följa sina invanda stråk och vimsade förvirrat runt husens gårdsplaner. Trafikverkets blå buss hade sin ändhållplats i hörnet av Ståthållarvägen och Mästarvägen. I Kilometerhusets bottenvåning hade HOK sin butik, mittemot fanns en K-affär (A. Taimen). En skomakarverkstad fanns i Järnvägshusets hobbyrum, i hobbyrummet Gevaldigervägen 19 en butik som sålde potatis och rotfrukter och i Nr 17:s garage såldes blommor. Enligt god frontmannased satte de boende gemensamt i stånd sin stora tomt, planterade träd och buskar, byggde lekplatser åt barnen och ännu senare av stockhalvor bord och bänkar åt de äldre invånarna. Än i dag attraheras den förbigående av buskarnas yppighet och syrenernas doft. Redan den första julen skaffade man en stor julgran till gården och runt den dansade husets invånare på julafton. Traditionen med julgranen fortsätter än.
Man kunde ha trott, att när så många mestadels jämnåriga familjer koncentrerades till ett relativt litet område i små lägenheter, att de stora årskullarnas kloppar skulle ha stört friden på området. Men inte. I hörnet av Mästar- och Djäknevägen fanns en tät grandunge som sträckte sig ända till Tapio Rautavaaras pepparkakshus och som därför kallades "Rautavaaras skog". Där hade nyligen en gran fallit med rötter och allt. På dess stam, grenar och rötter kunde områdets ungdomar samlas varje vackra vår-, sommar- och höstafton. Reseradion spelade sakta och talet flödade. På våren kallade bötdstälkon också dem till krattskaften. Och syrenerna blommar ännu. På vintern röjde och isade papporna skridskobanor på Gevaldigervägens gårdsplaner. Banorna var små men omtyckta. Men områdets framåtsträvande invånare var nöjda. På 1950-talet stod barnvagnar på så gott som varje balkong vid Gevaldigervägen 21. Hemmafruarna såg vid sandlådorna och på gården efter barnen till de yrkesarbetande mammorna så att inga större olyckshändelser inträffade. Utan ersättning. När en mamma halstrade strömming till sina barn på glöden under tvättstugans gryta, bjöd man in hela husets barn. Tack – då tror jag att vi glömde bort tacket. Vi kan inte längre nå alla med vårt tack. Min familj bodde i den här backen i 12 år. När vi letade efter en större bostad var alla enligt barnens mening "för långt borta". På Djäknevägen hittade vi den lägenhet som inte var för långt borta. Och alla tre barn har byggt sina egna bon på 5-10 minuters promenadväg från Gevaldigervägen. Det var en lyckad backe – s.k. social byggande.

Faktaruta: Vad förstås med frontmannahöghus?

Efter fortsättningskriget var 11% av landets befolkning utan bostad på grund av flyktingarna från de överlätna områdena och bombskadorna. En betydande del av industrins och energiproduktionens kapacitet hade gått förlorad och bristen på material var stor. Vid den största jordreformen i Finlands historia gavs jord åt frontmän, stupades anhöriga och flyktingar. År 1949 godkände riksdagen en lag enligt vilken man kunde bevilja lån åt bostadsaktiebolag vars andelsägare annars hade varit berättigade till frontmannatomter. Man grundade 58 dylika bolag av vilka 27 fanns i Helsingfors. Egen finansiering var minst 10%. Staten och staden beviljade förmånliga lån till högst 70% av kostnaderna och lånetiden var 36 år; resten skulle finansieras med vanliga banklån. Drömmarna uppfylldes när frontmännen och deras familjer flyttade in i våningshus som byggts enligt de senaste bestämmelserna.

8. Frontmannasmåhusen. Med stöd av tomtansknifningslagen bildades ungefär 100 000 tomter som bebyggdes med s.k. frontmannahus i trä. Man kunde slå upp dem själv av element som tillverkats av husfabriker. Det fanns några variationer på typhuset som alla har skorstenen i mitten och fyra rum med eldstäder runt om. Delar av arkitektkåren ansåg dem fruktansvärt fula och att de förstörde folkets stilbegrepp. På det praktiska fanns inget att anmärka. T.ex. det branta taket gjorde det möjligt att inreda en vindsvåning som kunde hyras ut. Husen placerades vanligtvis i den ända av de långsmala tomtarna som vette mot vägen; på så vis kunde man anlägga en nyttoträdgård. Under 1950-talet röjde man i Storskogen i Äggelby ett litet område för 33 frontmannahus. Områdets karaktär har bevarats rätt väl trots att inemot hälften av tomtarna delats för att göra det möjligt att bygga tätare. På Läringsvägen 17 b finns ett experimentellt småhus från 1996 som planerats av Juhani Harju. Huset presenteras i boken "Parempi Pientalo" från 2004.

9. Teinilä = vårdhemmet Metsäkumpu. Mannerheims barnskyddsförbunds finska avdelning grundade det år 1947 för att ta hand om "barn som är svåra att uppfostra", ett psykoterapeutiskt vårdhem som motsvarade sjukhusens barnpsykiatriska avdelningar. Det verkade i den stiliga jugendvillan Kulltorp vid nuvarande Mickelsvägen och Helsingfors stad tog hand om verksamheten år 1952. Då den gamla villan var brandfarlig flyttade man Mickelsvägen till den nya byggnaden år 1968 vid Läringsvägen. Då fick det namnet Teinilä. Institutionens verksamhetsprinciper förblev de samma. De 6-18 åringar som tas om hand på Teinilä har ofta en bristfällig kontakt till sin historia, sina minnen och sina erfarenheter. Deras jag-bild kan helas på många sätt bl.a. genom familjeterapi, uttrycka sig visuellt och musikterapi, motion och turism till det förgångna. I Teinilä har man utvecklat vårdmetoder genom att få inspiration av miljöterapi och senare samhällsutbildning. Tidigare fanns där en skolklass som gav specialutbildning. Dess långvariga lärare var Reijo Ollila. En annan trogen ledare har varit Juhani Vierimaa (1975-2011). Nu finns här 14 klientplatser och de vistas ofta länge här.

10. Det nya Dammen. Som fortsättning på frontmannahuset steg en liten betongförort fram i den gamla Storskogen åren 1971-77. Stadsplanen gjordes upp av arkitekterna Risto Kauria och Risto Turtola och den följde den på 1970-talet moderna väderkvarns-principen. Planen stadfästes med fart redan samma höst och byggarbetet påbörjades genast. Samtidigt slopade man den förut tänkta förlängningen av Norrtäljevägen mot nordväst mot Tusbyvägen. Staden döpte området till "Dammen" trots att det namnet redan använts för området nära träkyrkan och Rudparken i Äggelby. De ursprungliga invånarna kring Storskogen har aldrig godtagit det nya namnet och närde förhoppningar ända in på 1990-talet att det skulle tas i bruk igen. Dammens hyreshus har fram till år 2011 genomgått omfattande renoveringar såväl inom- som utomhus. Vid Stendammsvägen 6 öppnades 1971 en egen K-affär, i samma utrymmen verkade senare Malmin Sähkö. På området fanns sedan 1972 en annan K-affär vars köpman var Edvin Pajunen.

Faktaruta: Förorterna byggs.

När den stora flyttningsrörelsen från landsbygden in till städerna tog fart på 1960-talet hade byggnadsindustrin lärt sig tillämpa löpande band principen med hjälp av betongelement. Enligt tidens anda var det angeläget att i förstäderna åt de inflyttande snabbt bygga tillfälliga hyresbostäder som vid behov kunde rivas när människornas ekonomi blir bättre och de flyttar till egna bostäder. I den ideala "förstaden" skulle såväl service, grannar som den orörda naturen finnas nära inpå. Inte ens storstaden Helsingfors hade förberett sig ordentligt med planering, tomtansknifning, finansiering eller kommunalteknik. Att bygga ut hela områden var lösningen: tomtansknifning, finansiering, planering, byggande och bostadssparande knippades ihop, delvis förbi kommunernas beslutande organ. Genom statlig styrning sökte man efter effektivitet och ekonomi i bostadsbyggandet med hjälp av serieproduktion och rutplaner. Även inom arkitekturen var tidens värderingar motsatta den från 50-talet som planerade en omväxlande bosättning som anpassade sig till naturen, sådan som man ännu kan se t.ex. söder om Ståthållarvägen. Gärna skulle arbetet helt läggas ut på entreprenad, till och med förbi stadens beslutande organ. Bort för det gamla, fram med det nya var parollen. De "gyllene åren" för att bygga ut hela områden inföll i skiftet av 1960-70 talen. Numera beaktar man allt mer det existerande beståndet av fastigheter och bygger ut med en mera varsam hand. Gamla förorter rivs inte utan man har börjat renovera husen. Det finns i Finland cirka 300 förorter som bebos av en miljon människor. Den generation som först växte upp i förorterna har i vuxen ålder till och med börjat söka sig tillbaka till sinn hembygd.

(Hänvisning: 23 Dammens skog och träsk i stadsstigen om Fornbyn)

11. Tanhumäki. Demokratiska Förbundet för Finlands Folks (DFFF) avdelning i Baggböle och idrottsföreningen Pakilan Visa byggde 1946 danslaven för de unga från Baggböle, och li-1 tet från Äggelby också. Med hjälp av talkoarbete och banklån som föreningarna tagit uppfördes på den vackra bergsklacken på stadens arrendemark en danslave som sedan fick namnet **Tanhumäki**. Skyddet för orkestern fanns på det öppna bergets östra sida. Själva den runda laven fanns på backens högsta punkt och vid solnedgången hade man en storartad utsikt mot över Månsas. Stället låg från ändan av Risdammsvägen 6G cirka 30 meter västerut. På Tanhumäki uppträdde tidens berömda orkestrar och solister som Olavi Virta, reijo Kallio, Viola Talvikki och Vieno Kekkonen. Medlemmarna i föreningarna upprätthöll turvis ordningen vid den populära dansbanan. År 1963 sade dock Helsingfors stad upp arrendekontraktet och därmed slutade dansen och dess regelbundna inkomst för föreningarna. Under första världskriget var kullen en del av Helsingfors landfästnings eldställningar och från basen av den gick kanonvägar mot nordost och söder. Ännu finns en **fin utsikt mot Månsas** som byggdes upp på 1950-talet på utmarkerna av Äggelbygodset Monsas. I dalen öppnades Tusbyleden år 1967. Den är en av stadens minst trafikerade infartsleder med 40 000 fordon i dygnet. Motorvägen separerar effektivt Månsas från det övriga Äggelby.

Faktaruta: Stadsdelarnas renässans.

En allt större del av Helsingfors tillväxt kommer framledes genom utfyllnadsbyggande i förortererna. Invånarna är bekymrade över hur det skall gå med grönområdena. A andra sidan så medför ett glesare boende för när servicens överlevnadsmöjligheter att bostadsunderlaget förnyas och mångfaldigas. Tidigare hanterade man förtätande utbyggnad från fall till fall, i framtiden vill man se stadsdelens behov som en helhet. Samtidigt är målsättningen att styra byggandet så, att den större tätheten gynnar stadsdelens utveckling på lång sikt. Om byggandets kvalitet är hög, kan kvaliteten på närmiljön till och med bli bättre. Tankesättet är relativt nytt i Helsingfors, i den här formen kom den till i samband med att generalplanen gjordes upp år 2002. Tero Santaoja definierade begreppen i sitt slutarbete och år 2006 skrev man på generalplansavdelningen en grundlig rapport om ämnet "Stadsdelarnas renässans". Nämnanden för stadsplaneärenden godkände 2010 renässansens första tyngdpunktsområden och där skall man fästa uppmärksamhet vid bl.a. de utvecklingsdugliga randområdena och spårförbindelser mellan regioncentra. År 2011 startade projektet för Äggelbys del med en kartläggning av behoven. Tyngdpunkten blir att utveckla stationsområdena i Äggelby och Kottby, deras utbud av arbetsplatser, affärer, boende och parkering samtidigt som man försöker bevara så mycket som möjligt av stadsdelarnas karaktär. Stadsplanarbetet startar år 2012 och man kommer att ytterligare höra och informera invånarna under processens gång.

12. Gustavsgård. Arkitektparet Saijonmaa ritade och i Äggelbybornas bästa blåbärsskog reste sig år 1953 den första av Gustavsgårds byggnader till det som skulle bli Helsingfors stads första, och på sin tid landets största åldringshem. Byggandet tog hela nio år. Dess värre har den självständigt arbetande plan- och byggnadskommitténs arkiv försvunnit, med protokoll och inlämnade anbud.

Arkitekterna var ytterst noggranna, inget träd fick fällas utan deras tillstånd. Den naturliga källan muddrades och gjordes till springbrunn intill festsalens dörr. Statyn "Pulut" (Duvorna) gjordes 1959 av skulptören Ulf Tikkanen, Henrik Tikkanens bror. Fram till år 1956, när det sista tegelhuset stod klart, hade hela backen bebyggts med hus för 777 åldringar. Bland invånarna sågs veteranen från Kollaa, kapten Aarne Juutilainen, "Skräcken från Marocko" som avled här 1976. År 1957 ändrades namnet till Gustavsgård åldringshem, dels efter stadens grundare Gustav Vasa, dels efter Gustaf Helsingius, stadens första fattigvårdsgranskare (1855-1934), som kraftigt befrämjade byggandet av fattighus i landets kommuner. Ett porträtt av Helsingius, målat av Eero Järnefelt 1911, pryder väggen i matsalen. Husen sanerades för första gången på 1970-talet och på nytt 1982-2002 då det traditionella åldringshemmet ändrades till ett vårdhem för sjuka åldringar. Samtidigt har antalet platser minskat, från ursprungliga 850 till nuvarande (2012) 460. Det är alltfjämt Finlands näst största åldringshem. Personalstyrkan var i mars 1992 ungefär 450 personer.

Korttidsvård har sedan 1980-talet varit möjlig på avdelningarna för demens och psykiatri. Det hemliknande kapellet förnyades 2004, man har mer än 100 förrättningar årligen. Paviljongerna i trä för dem som rehabiliteras till att kunna komma hem, är från 2005 och planerades av Kaisa Vepsäläinen. Byggnaderna är i princip tillfälliga men tillsvidare fasta. Från och med 1985 har Gustavsgårds servicecenter erbjudit mat- och rekreationsservice också för den övriga äldrebefolkningen och de arbetslösa. Här finns motionsgrupper, teaterkurser ledda av arbis och handarbetsmöjligheter. Inspirationsgården med sina motionsredskap och bordsgupper blir klar under 2012 på uteplatsen. Även invånarna i närheten får använda den, liksom också dagisgrupper. Mera livfullt blir det på området också av den för alla öppna café-restaurangen i stilig 1950-tals miljö. I grannhuset GVV 16.s trappuppgång gjordes år 1995 muralmålningar av stadskonstnären Miika Nyyssönen.

13. Plotten. Det kejserliga Ryssland lät under första världskriget bygga en stor fortifikationsanläggning som skulle skydda St. Petersburg. Som en del av det arbetet byggdes 1914-17 runt Helsingfors en landfästning enligt de senaste rönen. Avsikten var att skydda ryggen på Sveaborg och krigshamnen vid Kronobergsfjärden. Befästningen sträckte sig i en båge från Nordsjö till Westend. Den ryska revolutionen år 1917 avbröt arbetet. De bevarade konstruktionerna är skyddade. På nuvarande Gustavsgårds område, i blåbärsskogen, fanns två plottar. De är i berget sprängda gropar som skulle bli kanonställning XXI i landfästningen. Beväpningen kanhända kunde ha varit 229 mm haubitsar med fronten ungefär 4 km norröver vi Domarby. Groparna har sedan vattenfyllets. Den ena plotten var badställe, i den andra tvättade man mattor. Badplotten finns kvar, den har en diameter om knappa tjugo meter och vattendjupet kunde ha varit sex meter. Den djupare stranden var männens sida, den grundare, motsatta stranden var damernas. Längs groparnas stränder fanns stora klippblock varifrån man kunde dyka ner i plotten. På de plana bergsklackarna kunde man sola sig. Med talkokrafter hade man byggt ett hopptorn i två våningar med avsatser på tre meters och tio meters höjd. Man kom hit för att bada ända inifrån stan; vattnet var klart grundvatten som cirkulerade långsamt. Ännu på 1960-talet fanns det rikligt med rudor i plotten. Senare har man snyggt upp området så att invånarna bättre kan njuta av det. I närheten har man rest en minnessten över bortgångna släktingar.

14. **Aldermansvägens radhus** byggdes 1971-72, de är 12 stycken. Den minimalistiska arkitekturen förverkligades av byggbolaget Mattinen-Niemelä Oy från Tammerfors. Fasaden piggas upp av fönstrens gruppering i den grå fördjupningen. Som extrautrustning kunde man välja simbassäng i bottenvåningen, nu oftast ombyggd till annan användning. Husen är gjorda av småelement och har stora bostäder 150-250 m².

15. **Aldermansvägens föreningshus** är ritat av arkitekt Erkki Valovirta och blev klart år 1991. Han har ritat ett stort antal studentbostäder och servicehus, det mest kända är Folkhälsans hus i Brunakärr. Föreningshuset har en våningsyta om 5927 m². Den stora byggnadsmassan finns mot Tusbyvägen, mot gården öppnar sig en småskaligare vy för att inte avvika för mycket från småhusbebyggelsen. Huset ägs av Andningsförbundet och Hjärtförbundet som har sina huvudkontor här. Huset tjänar också lokalbefolkningen: man kan boka tid till motionsalen, simbassängen har grupper sina motionstider. Mötesutrymmen kan boka t.ex. för bostadsbolagens årsmöten och här finns en lunchrestaurang som är öppen för allmänheten.

16. **YIT**. Kring Kottby station har rest sig en modern kluster av huvudkontor vars flaggskepp är landets största byggbolag YIT. Företaget grundades år 1912 och hette då Yleinen Insinööritoimisto – Allmänna Ingenjörbyrå. Ragnar Kreuger köpte företaget år 1926. Han utvecklade innovativa lösningar som att använda rör av trä för industrins vattenbehov. Företaget gav sig tidigt ut i världen och har efter 1970-talets äventyr i mellan-Östern och Afrika koncentrerat sig till Östersjöområdet. Vid fusionen 1987 med byggföretaget Perusyhtymä fick det namnet YIT och är nu Finlands största företag i byggbranschen med drygt 26 000 anställda i 14 länder. Det ståtliga kontorshuset på Äggelbysidan av järnvägen, ursprungligen tänkt för **Valmet**, stod klart 1992, planerades av arkitektbyrå Ruokosuo. Tillbyggnaden med den särpräglade ytan av metallväv blev klar år 2008, arkitektbyrå var Sarc. I gatunivån finns **Mustapekka**, Finlands bästa matbutik år 2010 och Kottby **Aiko** som tidigare låg vid Kullervogatan. Vid korsningen finns en rest av en **slipad bergsklack** som skall bevaras. I hörnet av Färgarvägen finns tv-produktionsbolaget **Fremante Media** i före detta Fläkts (Finska Fläktfabriken) hus. De har producerat bl.a. Idols, Diili, Tartu mikkiin, Maajussille morsian, Bumtsibum och Salatut elämät. Bakom järnvägen, på Kottbysidan, ligger grannarna **SATO** och **Finnish Consulting Group**. På andra sidan Tusbyvägen stod år 2006 klar det av YIT byggda **Business Park Duetto**. Nu finns alltså redan 90 000 m² kontorsyta med karaktär av huvudkontor. Ännu tillkommer år 2012 **Triotto**.

17. **Kottby station**. Beslutet att bygga järnväg från Helsingfors till Tavastehus välsignades av kejsar Alexander II år 1857. Byggstarten skedde året därpå och tågtrafiken 1862, till en början tre gånger i veckan åt vardera hållet. Snart tätade trafiken och man började bygga en förbindelse från Riihimäki via Viborg till St. Petersburg. Äggelby fick sin hållplats 1873 och Kottby 1910. De kringliggande markerna hörde till Kottby gård (som ligger i Äggelby), därav namnet. Äldre bybor kommer ihåg de två ankdammar som låg intill stationen. Förutom ankor fanns det rudor i dammarna och barnen seglade med flottar som de byggt själva. I den större dammen fanns en sandstrand, där badade man. På vintern plogade man upp egna skridskobanor. De försvann när den nya Tusbyleden byggdes 1967. Det gamla stationshuset är rivet, den nya stationen stod klar år 1991 och kostade då 46 miljoner mk inkluderande trappkonstruktionerna. De första lokaltågsloken köptes från Schweiz år 1886. Spåren där endast lokaltåg kör byggdes 1972 och 1996.

18. **Kanonvägen med sin skog**. Sambandsvägarna i Helsingfors landfästning var väl byggda, "makadamiserade" med kullerstenar. De förenade fästningens olika delar med varandra. Efter kriget förbättrade de avsevärt det lokala vägnätet. De är på många håll alltjämt användbara t.ex. som grunder för diverse friluftsleder. Just den här biten kanonväg uppmärksammades av biologen Seppo Oja och i stället för parkeringsplats tjänar den igen naturvandringen. Skogsdungarna kring kanonvägen är fulla av vitsippor. Ursprungligen sträckte sig vitsippmarkerna över YIT:s och Soneras tomter och parkeringsplats. Här finns också gamla läkeörter som skelört och vargbär som användes vid ögonsjukdomar. Vid stigen som följer järnvägen kan man se äppelträd som spritt sig från de gamla trädgårdarna i husen intill. När man nalkas YIT:s hus ser man längs banan och på banvallen den gamla kulturväxten kungsljus med sina gula, uppåtsträvande växtdelar. I korborrharna trivs steglitsen vars klingande kvitter man kan höra särskilt under klara vårdagar.

Faktaruta: Rädda skogen

Under vintern 2008 sökte YIT tillstånd av staden att utvidga sin parkering nästan in i skogsbacken vid Byfogdevägen. Den hade länge varit outnyttjad och var Banförvaltningens område. Ett tillfälligt tillstånd gavs som tjänstemannabeslut trots invånarnas protester. Invånarna framhävde nu den av alla kända kanonväg som slingrade sig genom skogen och som var skyddad av forminneslagen. Av någon anledning omnämndes inte just det här avsnittet av kanonvägen i inventarierapporterna. Snön låg på marken, man ville inte mera starta officiella arkeologiska undersökningar. Tjänstemännen sade "ni kan inte bevisa att där finns en kanonväg". Linjekäpparna fanns redan på plats när äggelbyaktivisten, biologen Seppo Oja fann i sanden som kommit i dagen av vårsolen, en sten som klart var formad av människor. Kanonvägen var ett faktum, uppenbarligen från den första byggnadstiden år 2015 och ledde från Äggelby till fortet i Fredriksberg. Så räddades skogen och Seppo Oja utsågs med rätta till Årets Äggelbybo år 2008. Nu är skogsbacken med kanonvägen utritad i stadens planer som "utvecklingsområde", historien fortsätter..

Faktaruta: Vägbeckymmer i Krämertskog
(Uusi Suometaar Nr 122B, 28.05.1908). Vi som bor i Krämertskog har det mer än besvärligt. Vi har inte blivit lovade någon haltpunkt. Polisen har ockuperat järnvägen så vi kan inte gå där. Den enda vägen bort härifrån är en alldeles eländig väg över åkrarna som för från Fredriksberg längs järnvägen till Äggelby. Vi skulle vilja linjera denna väg, men vågar inte, då den går på annans mark. Den del av vägen som går mellan Äggelby och Krämertskog, är på järnvägens område och den som går mellan Krämertskog och militärens tjänstebostäder i Fredriksberg ligger på stadens område. Delen mellan tjänstebostäderna och villa-området i Fredriksberg hör till detta tjänsteboställe. Är det inte på dessa landägares ansvar att sätta vägen i skick? Vid nämnda väg finns tvenne äckliga avstjäpningsplatser för latrinavfall, man håller på att storkna när man sommardag rör sig där. Den ena avstjäpningsplatsen arrenderas av Johansson, den andra av Molin. Den förstnämnda avstjäpningsplatsen ligger på bägge sidor av vägen. Även på vägen finns dynga. Vad skall vi göra för att avlägsna sådana intolerabla olägenheter? Invånarna i Krämertskog.

Också domherren trivs i buskar och träd invid banvallen, man hör här deras sorgmodiga läte. Spillkråkan, hackspetten och mindre hackspetten trivs bland de av svamp angripna asparna. När somnattens sänker sig flyger fladdermössen, särskilt i parken intill Färgarvägen och Färgargränden dit de kommer från kanonvägens skog och kanske från Himmelsberget. **Ranunklarna** är en riklig kvarleva från den tiden då det fanns rikligt med ängsmark i Äggelby. Av daggdjuren ser man ännu igelkotten tulta i trädgårdarna i Äggelby, men den tätande trafiken har på senare år varit dem övermäktigt. Lagg märke till högspänningslinjen med sina enormt höga pelare. Helen Elnät Ab ansvarar för elöverföring och distribution i nästan hela Helsingfors. Den 110 kV ledning som passerar Kottby station kommer från Sockenbackas matarstation och fortsätter till Viksbacka. Dess hela längd är ca. 6 km. Linjen byggdes 1950 men den förnyades år 2009. Pelarna är här 55,5 m höga.

19. Husen i Rödja. Efter att järnvägstrafiken kommit i gång, utskiftade man 1882-1910 ett dussin villatomter från Kottby gårds marker. De bildade **Rödja** (fi. Perkiö) småhusområde intill järnvägen. Grannar var villagruppen i Krämertskog/Framskog litet längre bort. Man drog elektricitet snart efter det Äggelby Belysningsbolag grundats år 1911 för man vet att Rödjaborna redan tidigt klagat på att "strömmen är så svag att man knappt ser att läsa, långt mindra skriva". Fyra villor finns ännu kvar, den äldsta är från 1901 på Bysmedsgränd 1. Rödja 2 på Bysmedsgränd 2 byggdes år 1906 av stock som kom från ett rivningshus i centrala Helsingfors. Gårdsplanen pryds av ursprungliga av betong gjutna antikens gudinnor som till sällskap har en björn som håller en vas. Den fjärde statyn var ett lejon, men enligt traditionen förlorades det i kortspel, bara piedestalen finns kvar. Av husägarna känner vi till åtminstone handlanden T. Tarkoff och senare hans änka, Agata Tarkoff. Under storbombningen av Helsingfors under fortsättningskriget föll tre bomber. I Rödja 2 dog en person genast och den andra på sjukhus. Man kunde se spår av skärvorna i över våningens innertak när man renoverade bostaden C1. Efter kommunsammanslutningen förföll det lilla villasamhället och kom bit för bit i händerna på nybyggare. Rödja 2 höll stånd tack vare bl.a. snickaren – växelkarlen Johannes Heikuri. Dess öde var nära att beseglas i en eldsvåda på 1960-talet, men Äggelby FBK lyckades släcka branden. Man drog vattenledning 1963 och bastubyggnaden från 1949 byggdes om till bostad år 1969. Den skamfilade villan var ännu hotad på 1990-talet, men delägarna lyckades lösa in tomtens av Ernst Axel Lönngrens dödsbo år 1997, nu är här ett bostadsaktiebolag om 10 lägenheter som pietetsfullt sköter om huset. I den stora tallen på gården till det lilla höghuset intill husen i Rödja har **spillkråkan** haft sin övernattningslyxa, i slutet av Färgargränden. Man kan se öppningen till boet halvvägs upp i den stora tallen när man kommer från Ogeli köpcentrum. I markerna kring Rödja har det funnits fälthare, men de förvildade kaninerna har under de senaste åren tagit över. Som en följd av kanininvandringen ser man ofta räv i skymningen.

20. Byäldsteparken. Målet var en lokal lekplats och här fanns en stolppark (det var meningen att klättra, men den togs bort på 1980-talet då klättring kunde vara farligt), men är inte skött på allvar och finns inte i investeringsplanerna. Inofficiell fotboll spelas och området finns till för att ge utrymme för svallvatten från eventuellt översvämmande ytavvattning. Bland kardborrarna intill järnvägen ser man en rymling från de gamla villatradgårdarna, en vitblommig underart av vallörten – den finns på några ställen i Helsingfors.

21. Kullatorp. Här stod ett torp som hörde till Kottby gård, en stenfot finns kvar på bergsknallen. Det som sedan blev Villa Kullatorp omtalas redan år 1892 och i det röda huset bodde 1902 bokhandlare J.A.Falck med sin fru Hulda och sina två barn. På samma tomt fanns ett stort, vitt hus i alla fall från år 1905. Staden inlöste tomtens senast på 1930-talet. Barnhemmet Kullatorp flyttade hit senast på 1920-talet. Det röda huset, "gamla barnhemmet" och det vita var dess hjärta. Barnen var 24 och utvaldes av Helsingfors stads barnavårdsnämnd. De var lätt utvecklingsstörda, såväl finsk- som svenskspråkiga och mestadels under skolåldern. På gården växte syrener och där fanns ett stort vedlider – ved behövdes för att värma de vackra kakelugnarna under kalla vintrar. Man gjorde utfärder till skogen där Gustavsgård nu ligger, den som invånarna i Rödja och Ängsåker kallade "den vackra skogen". Det fanns en ståtlig kalkbacke på gården och på fastlagstisdagen åkte man genom byn med inhyrd häst och släde. På 1950-talet hämtades till backkrönet en gammal spårvagn, den hade barnen som lekplats. I samma veva övertäcktes de splitterskydd som ungdomsavdelningen i Äggelby skyddskår hade grävt hösten 1939. På 1960-talet förändrades det gamla Äggelby totalt. Kullatorpsvägen drogs genom samhället, den fick namn efter barnhemmet. Snart fick också barnhemmet flytta från sina otidsenliga och dragiga byggnader som revs 1962. Barnen flyttade först till Malm och sedan till Sofielund barnhem i Kottby där de fick en egen avdelning. Det sista av Grytgjutargrändens trähus brann i december 2010.

Faktaruta: Äggelby i krig. När män och hästar i oktober 1939 kallades till "extra reservövningar", beredde man sig på krig också på hemmafronten i Äggelby. En befolkningskyddskommitté grundades, man skaffade skyddsmateriel, arrangerade övningar och kurser i första hjälpen och organiserade nattvakt. Man till och med beredde sig på att fienden kunde använda gas mot civilbefolkningen. Sovjet startade kriget 30.11.1939 och bombade Helsingfors två gånger den dagen. Det fanns 25 splittr- och befolkningskydd i Äggelby. Också på juldagsmorgonen blev det bombalarm och man vistades hela dagen i skydden. I den stora, av ryssarna under första världskriget utsprängda bergsutrymmet vid Toivolabacken fanns en julgran och man höll gudstjänst på finska och svenska. Äggelby bombades inte under vinterkriget men bombplan som följde järnvägslinjen besköts med handeldvapen. Vid skyddskårshuset vid nuvarande Torgfogdevägen samlades förutom skyddskårister också soldatgossar, lottor och smålotter. Till skyddskårens uppgifter hörde bl.a. att bevaka den för militärtransporter viktiga Hertonasbanans bro över Vanda å. Vinterkrigets anda syntes under mellankrigstiden bl.a. i att Äggelby idrottsföreningar för första gången arrangerade gemensamma "olympiska spel". Under våren 1941 deltog man i stora skaror i landskampsmarschen där Finland överlägste segrade över Sverige. När fortsättningskriget började blev livsmedelssituationen svårare och man tog i bruk ransoneringskort och surrogat. Man drack cikoriakaffe eller hallonté, man rökte "kessu" och promenerade i träskor. Bär- och svamputflykterna sträckte sig långt in i Sibbos och Tusbys skogar. De som hade släktingar på landsbygden kunde ibland av dem få något sällsynt som smör eller kött. Bussarna var inkallade och inga gatlyktor tändes på kvällen. På sommaren 1942 blev en desant gripen i Äggelby. En skarpögd småkille avslöjade desantfänriken då han i en butik lade märke till att kursmärket var fel fästsytt. I krigens stupade 36 äggelbybor. De materiella skadorna blev rätt obetydliga. Den farligaste tiden inträffade när Sovjets fjärrluftstridskrafter i februari 1944 genomförde storbombningarna av Helsingfors. Avsikten var att krossa försvarsviljan genom att förstöra huvudstaden och på så vis tvinga Finland att lösgöra sig ur storkriget. Vid den första attacken fälldes ca 7000 bomber i Helsingforsnejen. Tack vare det effektiva luftväret föll de flesta i havet och i grannkommunerna. Beroende på vartåt batteriet på Himmelsberget sköt kunde granatsplittret falla på den stora telefon- och telegraflinjen vid järnvägen som då klirrade med en spröd ton.

Faktaruta. Bilradioaffären Mäkitorppa. I början av 1970-talet installerade Pyy Lehtinen bilradior i ett garage vid Kullatorpsvägen. År 1974 sålde han firman för 20.000 mk åt Kottbybon Ville Karttunen som jobbade på Helsingfors Telefonförening som arbetsledare och som med sin son Ari Karttunen hade haft radioinstallation som hobbyverksamhet. Följande år avbröt Ari sin skolgång och började arbeta heltid på firman som 1976 döptes till Mäkitorpan Autoradio. Familjen flyttade till Äggelby och arbetade långa dagar. Man öppnade butik och kontor vid Vasagatan. Installationerna gjordes dock vid Kullatorpsvägen trots att kundernas större bilar inte helt rymdes in i garaget. Vattenledning fanns, men på toa gick man hos grannen, Mannalas bar. Nu blev de nya bilradiotelefonerna vanligare med märken som Televa, Salora, Nokia (senare Mobira) och svenska Ericsson. Radionätet var det manuella ERP som Post- och Telegrafstyrelsen upprätthöll. Karttunens blev av en händelse bekanta med biltelefonerna och beslöt bli återförsäljare för Salora. Tillverkaren var verksam till en början, men redan året därpå sålde Karttunens i huvudstadsregionen fler telefoner än Salora själva. Från och med 1979 hade de här ensamrätt för Mobira. Mäkitorpan Autoradio samarbetade med storföretag och bilfirmor, fick på så vis många beställningar och tillsammans med bilradiohandeln sålde man "också en telfon åt gumman". När affärskedjan utvidgades placerades huvudkontoret 1980 vid Portansgatan i Berghäll och flyttade det år 1985 till Brofogdevägen 23. När företaget år 1987 såldes åt Helsingfors telefonförening hade man 100 anställda och en omsättning på 100 miljoner mark. Strax därefter flyttade huvudkontoret och verkstaden bort från Äggelby till större utrymmen i Sockenbacka. År 1990 var Mäkitorpan Autoradio Europas ledande försäljare av mobiltelefoner. Ari Karttunen fanns med i bakgrunden när man med HTF grundade Radiolinja för att tävla med Post- och telegrafstyrelsen om att installera mobiltelefonersamtal. När konkurrensförbudet upphörde år 1992 gick Ari Karttunen med i företaget Aribom som riktade in sig på GSM-telefoner och anslöt sig till Televerkets läger. Han till och med hyrde det gamla bekanta garaget vid Kullatorpsvägen 26 tills installationerna år 1994 flyttade in i eget hus vid Kullatorpsvägen 30. Televerkets efterträdare Sonera köpte Aribom år 2005. Mäkitorppa å sin sida fusionerades med Elisa redan år 2003. Ari Karttunen bor i Äggelby och arbetar nu som personalcoach. Karttunens använder alltså det första kommersiella NMT- och GSM numren i Soneras nät.

22. Kullatorpsvägen. Den är 1250 m lång och linjerades 1953 längs de åkrar som fanns mellan de gamla villasamhällena. Nu är den Äggelbys pulsåder tillsammans med Brofogdevägen (650m). Västerut öppnar sig en lång gatusträcka längs vilken finns enhetliga 1960-talistiska hus. Gatan är enligt sin tids ideal överbred. Oulunkyläseura har föreslagit staden att plantera träd på vägens norra sida.

Enligt den stadsplaneändring som antagits år 2012 skall den förra K-butikens byggnad vid nr. 30 rivas; i dess ställe kommer ett bostadshus med fasad delvis av murat tegel och som skall rappas eller slammats. I gatuplanet får man ha affärs- eller kontorstrymmen. Träd skall planteras mellan huset och gatan.

23. Byäldstevägen 22. Byggs 1936 vid nuvarande Byäldstevägen av taxichaufför Seppälä och hans första hustru Meeri. Huset var ursprungligen rappat och hade sex lägenheter. Efter kriget bodde där ett 10-tal familjer i små utrymmen med kakelugnseldning och utedass. Änkan Meeri Seppälä bodde ända till 2000-talet där med sin trogna hund. Nu har man träreveterat fasaden och huset är ett bostadsbolag med fyra lägenheter.

24. Servicecentret i Äggelby. Komplexet stod klar 1993 och utgörs av hälsostationen och Oulunkylätalo med ungdomsgård och Helsingfors finska arbetarinstitutets Norra regioninstitut. Det planerades av Simo Järvinen som också ligger bakom de sex år tidigare byggda Äggelby köpcentrum och Äggelby bibliotek. **Hälsostationen** ger service åt ungefär 17 000 personer. Den undergår 2012-2013 en ordentlig ombyggnad för att ta emot de funktioner som överförs från den nedlagda hälsostationen i Forsby. Kostnads kalkylen är 2,6 milj. € och hyrorna stiger rejält, till inemot 84 000 €/månad. **Finska arbetarinstitutet** spred sig från Berghäll på 1960-talet till stadens växande förorter genom att anlägga sex regioninstitut. I Äggelby – i den 1959 färdigbyggda skolan – började man arrangera kvällsstudier från hösten 1967. Den första hösten kunde man studera hobbyverksamhet, svenska och engelska, för män arrangerade man konditionsgymnastik. Äggelby blev ett av institutets mest livliga ställen. Kvällsstudierna blev trivsammare då skolans föräldraförening höll en kafeteria under 1980-talet. Än i dag erbjuder lågstadieskolan utrymme för flera språkklasser. Nu har finska arbis i Äggelby till sitt förfogande ett hus med utrymmen som planerats inkom för vuxenutbildning. Man erbjuder årligen cirka 600 kurser med ett brett spektrum. Förutom undervisning och hobbycirklar har man försökt utvidga äggelbybornas möjligheter att tillgodogöra sig färdigheter speciellt inom konst och IT-teknik. Årligen deltar mer än 10 000 personer i kurserna. Huset ger också möjlighet för grupper att framföra såväl musik som estrad- och recitationsföreläsningar.

25. Äggelby bibliotek. Vi känner inte exakt till de första tidernas bibliotek i Äggelby. Oulunkylän Suomalainen Seura hade biblioteksverksamhet redan år 1919. Åtminstone på 1920-talet var biblioteket öppet ett par dagar i veckan. I samband med kommundagsmångsamlingen år 1946 grundade Helsingfors stad ett filialbibliotek i Äggelby. Det fanns i förra kommunalkansliet, adressen var Johanneberg 11 (nuv. Lärar Kyöstis väg 11) och första bibliotekarie var Sven Hirn. År 1954 hade biblioteket 5612 böcker och man tillhandahöll 23 tidskrifter. Boklånens antal var 19 760 av vilka 80% var finskspråkig litteratur. År 1959 fick biblioteket nya utrymmen i Äggelby finska folkskola på Norrtäljevägen, bibliotekarie var Gun Forslund-Anttila ända till år 1994. På 1970-talet började utrymmena vara för små, den nya byggnaden intill köpcentret stod klar år 1987, planerare var arkitektbyrån Simo Järvinen & Co, golvytan var 819 m². Utrymmets utseende förnyades i den stora renoveringen år 2010. Äggelby bibliotek är en modern källa till kunskap och sägen; ett slags invånarnas vardagsrum mitt i det levande Äggelby. I biblioteket finns mer än 50 000 verk, böcker, tidningar, dvd-filmer och cd-skivor. Utlåningen närmar sig 400 000 om året. Biblioteket har alltid varit populärt och Äggelbyborna har alltid lånat flitigt. Helsingfors stads konstmuseum har i biblioteket deponerat äggelbykonstnären Erkki Kannostos bronsskulptur *Aitiopaikka* från år 1975 och Teemu Luotos skulptur *Leijona* från 1976. Dessutom har man donerat till biblioteket dessa verk: *Pukimäen boheemi* av Onni Mansnerus och *Metamorfooseja* av äggelbybon, professor Erkki Koponen. Kannosto har från sin privata kollektion hämtat till biblioteket statyn *Varjoja Metsässä*.

26. Bergsskärningen invid järnvägen visar typiska drag av syd-finländska bergarter med mörk sedimenterad gnejs och med inslag av ljusare granit.

27. Hopstycsbacken. På Hopstycsvägen 15 finns ett vackert blått trähus. Ovanför den gamla järnvägsövergången fanns ett hus med torn från 1898, posten fanns i nedre våningen. I övre våningen bodde miniatyrkonstnären Falck som donerade en av sina landskapsminiatyrer till prins Philip. Meteorologie professor Jaakko Keränen bodde västrom nuvarande Äggelbyvägen, i Hopstycsbacken. Han var hela Finlands väderexpert, det finns en rolig teckning av honom på sidan 205 i boken *Vihreä idylli*. Hans dotter Elsa Kenttämää var lärare vid Oulunkylän yhteiskoulu.